

PLAN I PROGRAM RADA JU „ZAVOD ZA ZAŠTITU KULTURNOG NASLIJEĐA“ ZA 2025. GODINU

LIČNA KARTA USTANOVE

Kratak historijat ustanove

Prostornim planom BiH, Faza B – Valorizacija kulturnog naslijeđa za područje Krajine iz 1980. godine predviđeno je osnivanje Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa u Bihaću kao regionalne ustanove, što nikad nije urađeno. Poslove zaštite obavljali su Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH i rijetko Zavod iz Banja Luke. Studija o opravdanosti osnivanja Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa Unsko-sanskog kantona usvojena je 1998. godine, i na tome se stalo.

Odluka o osnivanju Javne ustanove «Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa» na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona, donijela je Skupština Unsko-sanskog kantona 24. maja 2004. godine, broj: 01-1-200/04.

Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa, na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona donijela je Skupština Unsko-sanskog kantona 24. maja 2004. godine, broj: 01-1-199/04.

Odluku o saglasnosti na Pravila Javne ustanove Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa, donijela je Vlada Unsko-sanskog kantona 27.10.2004. godine, broj: 03-017-837/2004.

Dopuna skupštinske Odluke o osnivanju Zavoda uslijedila je 05. januara 2005. godine broj: 01-1-313/05.

Matični registarski broj subjekta upisa: 2-162, broj identifikacione oznake: 02, djelatnost, odnosno poslovi subjekta upisa u zemlji su: 92.5 Djelatnost biblioteka, arhiva, muzeja i ostalih kulturnih djelatnosti; 92.52. Djelatnost muzeja, zaštita kulturnog naslijeđa; 92.522 Zaštita kulturnog naslijeđa.

Naziv: Javna ustanova «Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa» Bihać

Adresa: Ulica 5. korpusa broj 2

Sjedište: 77000 Bihać

Upis u Sudski registar: U/I-19/04. sa sjedištem u Bihaću

ID: 4263421390008.,

Podrazred djelatnosti: Zaštita kulturne baštine 92.522

Djelatnost:

- 58.11 Izdavanje knjiga;
- 71.11 Arhitektonske i inženjerske djelatnosti i s njima i povezano tehničko savjetovanje;
- 71.12 Inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje;
- 72.20 Istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i humanističkim naukama;
- 91.01 Djelatnost biblioteka i arhiva;
- 91.02 Djelatnost muzeja;
- 91.03 Rad historijskih mjesta i građevina, te sličnih znamenitosti za posjetioce.

Pravni status: Javna ustanova
Telefon: 037 220 348
Web site: <https://www.kulturnonaslijedjeusk.ba>
E_ mail: info@kulturnonaslijedjeusk.ba

Odgovorna osoba: Midhada Midžić, direktor (Ugovor o zasnivanju radnog odnosa sa direktorom broj: 01-527/22 od 12.10.2022. godine uz saglasnost Vlade USK-a broj: 03-017-5004/2022 od 29.09.2022. godine).

Upravni odbor: imenovan dana 29.04.2024. godine, Rješenjem Vlade USK-a broj: 03-017-2747/2021

Anis Džanić – iz reda uposlenih
Anita Redžić – ispred Osnivača
Žanina Ibradžić – ispred Osnivača

Interni revizor: Nije imenovan
Eksterni revizor: Nije angažovan

Broj zaposlenih: Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih mjesta broj: 01-73/22 od 25.02.2022. godine predviđeno je osam (8) radnih mjesta, od čega trenutno radi

šest (6) zaposlenika, uključujući i direktora

r/b	Radno mjesto	Opis posla	Stručna sprema
1	Direktor	Rukovođenje	VSS
2	Stručni saradnik za oblast nepokretnog kulturnog naslijeđa	Projektovanje, revizija, nadzor, izrada mišljenja	VSS
3	Stručni saradnik za arheološko naslijeđe	Izrada elaborata, projekata, stručnih mišljenja, arheološka istraživanja	VSS
4	Stručni saradnik za graditeljsko naslijeđe	Izrada idejnih nacrti, projekata i druge tehničke dokumentacije	VSS
5	Stručni saradnik za oblast dokumentacije	Stvaranje i vođenje dokumentacionog centra, izrada procedura i pravila vezanih za poslove dokumentacionog centra	VSS
6	Stručni saradnik za historijsko i nematerijalno naslijeđe	Prikupljanje i kompletiranje dokumentacije o istraživanju kulturnog naslijeđa, utvrđivanje historijske vrijednosti itd.	VSS
7	Stručni saradnik za pravne poslove	Izrada pravnih dokumenata i normativnih akata	VSS
8	Stručni saradnik za finansijske i knjigovodstvene poslove	Stručna izrada i obrada finansijskih dokumenata i izvještaja	VSS

Zavod je smješten u prizemlju nacionalnog spomenika zgrade Kloster u prostoru od 82 m2.

I. UVOD

Dosadašnje djelovanje ustanove potvrđuje ispravnost kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ciljeva u radu Javne ustanove „Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa“, kojeg je usvojila Vlada i Skupština Unsko-sanskog kantona, gdje je istaknuta potreba za praćenje i usaglašavanje zakonodavstva, planova i programa rada iz područja kulturnog naslijeđa koji se donose na nivou BiH.

Potreba je istaknuti da je Zavod ostvario uspješnu saradnju sa svim gradovima i općinama na području Unsko sanskog kantona, predstavnicima općina i gradova, kulturnim institucijama i nevladinim organizacijama.

U Zavodu je trenutno zaposleno šest zaposlenika: stručni savjetnik za pravne poslove, stručni savjetnik za nepokretno kulturno naslijeđe, stručni saradnik za dokumentacione poslove, stručni saradnik za graditeljsko naslijeđe, stručni saradnik za finansijske poslove i direktor. U toku je konkursna procedura za prijem stručnog saradnika za arheološko naslijeđe. U narednoj godini je potrebno i materijalno jačanje ustanove, kao glavnog cilja zaštite, očuvanja dobara kulturnog naslijeđa, razvoja kulture i kulturnog turizma, unapređenje rada na prostoru Unsko sanskog kantona, a i samog Zavoda kao specijalizirane ustanove osnovane radi potreba ove vrste.

Dvije temeljne činjenice se odnose na: „Uredbu o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju“ i „Uredbu o obavljanju prethodnih radova istraživačkog karaktera na nacionalnim spomenicima“. Shodno navedenom, na prostoru BiH trenutno ovlaštenje za projektovanje, reviziju i nadzor, te građenje do sad ima oko 10 licenciranih kuća, što uveliko otežava rad na terenu, ali i povećava troškove.

Iz pomenutih razloga i iskustava u primjeni navedene regulative, Javna ustanova “Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa” nastojaće ishodovati licencu za projektovanje, te stupiti u kontakt sa vodećim građevinskim firmama na prostoru USK-a, kako bi ih upoznali sa zakonskom regulativom za ishodovanje potrebne licence za rad na nacionalnim spomenicima.

Na ovaj način bi se uveliko smanjili troškovi koji se izdvajaju za projektnu dokumentaciju za nacionalne spomenike, kao i građevinski radovi koji su daleko veći kada ih rade firme koje imaju licencu za građenje na nacionalnim spomenicima.

2. DJELATNOST USTANOVE

Zavod je ustanova koja obavlja djelatnost zaštite kulturnog naslijeđa na području Unsko-sanskog kantona. Djelatnost Zavoda je od javnog interesa. U okviru svoje djelatnosti Zavod obavlja sljedeće poslove:

- * Pronalaženje,
- * Zaštitu,
- * Održavanje,
- * Popularizaciju i
- * Obnavljanje dobara kulturnog naslijeđa.

2.1. Polje djelatnosti

Shodno Pravilniku o radu i važećim propisima Plan rada za 2024. godinu ogleda se u kontinuiranom vršenju:

- **Istraživanja, evidencije, valorizacije;**
Zavod svakodnevno vrši istraživanje svih vrsta podloga (historijskih, foto, usmenih saznanja, karata i sl.), te ih preispituje, preklapa sa postojećim i dalje priprema za rad. Ova vrsta posla je redovna djelatnost i provodi se tokom cijele godine.
- **Pravna zaštita;**
prvi osnov zaštite dobara jeste pravna zaštita, čime se sprečava nestručan rad nad dobrima, skrnavljenje tipa uklanjanja elemenata i interpolacija raznih sadržaja. Zavod pokušava u što većem broju staviti pod zaštitu dobra (bilo lokalnog nivoa, kantonalnog ili liste nacionalnih spomenika), te se ovakva procedura provodi na oko 10-15 objekata/lokaliteta u godini,
- **Stvaranje dokumentacione osnove;**
svaki početak rada se bazira na dokumentacionoj osnovi. Ona uslovljava vrstu i metodologiju rada.
- **Registar dobara pokretnog i nepokretnog naslijeđa,**
u saradnji sa svim gradovima, općinama i ustanovama koje djeluju na polju kulture pokrenuta je aktivnost izrade centralnog registra svih dobara na prostoru USK-a. Trenutno je obrađeno oko 500 objekata i lokaliteta, te izvršena valorizacija, opis, te osnovni plan aktivnosti. Iz registra će biti dostupni svi osnovni podaci (historijske podloge, foto priloge, dosadašnje intrevencije, te planirane aktivnosti kroz faze rada).
- **Izrada programa za obezbjeđenje investicija za dobra kulturnog naslijeđa,**
Zavod redovno prati javne pozive za učešće i sufinansiranje od lokalnog pa do državnog nivoa. U 2023. godini smo aplicirali za sredstva na javni poziv Federalnog ministarstva prostornog uređenja, kao i Federalnog ministarstva kulture i sporta, te na taj način obezbijedili sredstva za izradu glavnog i izvedbenog projekta za revitalizaciju nacionalnog spomenika zgrade II zasjedanja ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu, za izradu glavnog i izvedbenog projekta za konzervatorske i restauratorske radove i radove na sanaciji Jevrejskog groblja u Bihaću, za sanaciju bedema Starog grada Bijela Stijena u Cazinu, kao i za sanaciju dijela Starog grada Sokolac. Pored navedenih izvora finansiranja, pomenute projekte su sufinansirali Grad Bihać, Medžlis Islamske zajednice Cazin, te Općina Sanski Most.

- **Izdavanje mišljenja o intervencijama u prostoru;**
redovna aktivnost koja se radi za potrebe gradova i općina, ministarstava, ali i za fizička lica. Uglavnom se odnosi na mišljenja o statusima dobara, mišljenjima za izgradnju novih objekata u zaštićenim zonama i sl.
- **Održavanje postojećih objekata i cjelina kulturnog naslijeđa;**
- **Obnova i rekonstrukcija objekata;**
- **Izrada konzervatorskih podloga;**
kod ove tri aktivnosti presudna su finansijska sredstva. Iz razloga visokih investicija Zavod većinu aktivnosti provodi u fazama i to prema planu aplikacija za koje se javljamo. U velikoj mjeri kod tekućeg održavanja/čišćenja/ pomažu lokalno stanovništvo i lokalna zajednica.
- **Popularizacija kulturnog naslijeđa;**
po završetku kalendarske godine, kada je u mogućnosti, Zavod vrši prezentaciju radova kroz godišnje aktivnosti pojedinih udruženja, općina i ustanova. Prezentacije se uglavnom odnose na razne vrste izložbi, koje predstavljaju vrstu i metodologiju rada, promjenu tehnika i materijala, izradu publikacija i kataloga, te izdavanje stručnih i prezentacijskih knjiga.

2.2. Predmet zaštite dobara pokretnog, nepokretnog kulturnog naslijeđa, te njihove grupe i cjeline koje uključuju i pojas oko dobara kulturnog naslijeđa

Spomenici kulture su dobra od općeg interesa koja uživaju posebnu zaštitu i na način propisan zakonima i međunarodnim konvencijama, čiji je potpisnik BiH.

Smatra se da oštećenje ili nestanak svakog primjerka kulturnog naslijeđa predstavlja osiromašenje baštine svih naroda svijeta budući da svaki narod daje svoj doprinos svjetskoj kulturi.

U članu 1. Zakona o zaštiti kulturnog naslijeđa u članu 1. kaže se «Spomenici kulture stavljaju se pod zaštitu prema odredbama ovog zakona. Spomenici kulture zaštićuju se ovim zakonom bez obzira u čijem su vlasništvu i jesu li registrovani »

Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa u članu 2. definira «Spomenici kulture u smislu ovog zakona su nepokretne i pokretne stvari, te njihove grupe i cjeline» koje u svom današnjem stanju, sadržaju, suštini i vrsti imaju osobine koje se smatraju kao historijska, naučna, umjetnička, kulturna, estetska i etnografska vrijednost, koji su izvor saznanja, dokazi historijskih zbivanja, kulturnih dostignuća, narodnog života i običaja, svjedoci o značajnim događajima, ljudima, idejama, legendama i vjerovanjima, koji mogu biti od značaja za razumijevanje i obilježavanje historijskih i kulturnih zbivanja.

2.3. Ciljevi zaštite i očuvanja dobara kulturnog naslijeđa

Posebnosti kulturnog naslijeđa kao temelj za razvoj USK-a predstavlja i graditeljsko naslijeđe sa naglaskom na stare gradove, koji čine jedinstvenu koncentraciju ratnih utvrda, kao posebnost u evropskim okvirima. Taj koncept je osnov za razvoj turizma na USK-u kao kulturnog čina tj. turizma sa kulturnom motivacijom na ovom području.

3. KRATKOROČNI CILJ

Provedba Programa i plana rada za 2025. godinu se odnosi na nastavak aktivnosti koje su započele u 2024. godini odnosno i u ranijim godinama, a pažnja bi se najviše usmjeravala na nastavak aktivnosti na digitalizaciji dokumentacione građe koju posjeduje Zavod, na način da se nabavi neophodna oprema za kvalitetnu provedbu ove aktivnosti, kao i nabavka osnovne opreme za arheološka istraživanja, koju Zavod nema. Također ćemo nastojati ishodovati neophodne dozvole za početak građevinskih radova na projektu revitalizacije nacionalnog spomenika Konak, za koji bi smo na taj način stekli uslove da apliciramo na javne pozive za ishodovanje sredstava. Kako ćemo do kraja 2024. godine uraditi i reviziju za projekte Revitalizacija nacionalnog spomenika zgrade II zasjedanja ZAVNOBiH-a i Sanacija i konzervacija nacionalnog spomenika Jevrejsko groblje u Bihaću, u toku 2025. godine nećemo imati zapreka da apliciramo na javne pozive kako bi smo obezbijedili sredstva za početak radova na pomenutim projektima. Također u 2025. godini planiramo obezbijediti sredstva za projekat „Pinovi digitalnog antifašizma i turizma“, koji za cilj ima da putem digitalne aplikacije promovira antifašistička obilježja, objekte i lokacije (Partizansko groblje, Garavice, kuća Saliha Mušanovića, Muzej AVNOJ-a u Bihaću, kuća Hakije i Hamdije Pozderca u Cazinu, Dom partizana u Sanskom Mostu itd.), te ih predstaviti kao turističke destinacije. Aplikacija bi sadržavala vizuelni prikaz objekata na karti (pin), sa digitalnim fotografijama i opisom lokacije. Drugim riječima, postala bi digitalni kulturno-historijski i turistički vodič.

Drugi značajan projekat bi bio „Kulturna jutra na Kuli“ koji bi za cilj imao promociju i zaštitu kulturno-historijske baštine kroz muzičke koncerte, panel diskusije, večeri poezije, te sadržaje za djecu, a sve u cilju povećanja svijesti lokalne zajednice o važnosti očuvanja vlastitog identiteta kroz čuvanje kulturne baštine.

JU „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa“ je u toku 2022. godine izradio Nacrt novog Zakona o zaštiti kulturne baštine Unsko sanskog kantona, koji, na žalost, još uvijek nije uvršten u Plan i program rada Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, kao našeg resornog ministarstva, te iz tih razloga nije prošao proceduru usvajanja i implementacije od strane Skupštine Unsko sanskog kantona. Vjerujemo da će isti zaživjeti u toku 2025. godine, obzirom da bi postojeći stavio izvan snage, te bi uveliko trebao ojačati dinamiku saradnje između kulturnih i obrazovnih ustanova, pojednostaviti proceduru stavljanja određenog dobra pod zaštitu, vršiti klasifikaciju kulturnog dobra i sl., a samim tim uveliko olakšati rad Zavoda i njegovih ovlasti.

Očuvanje, odnosno zaštita i korištenje svih vrsta dobara naslijeđa, baštine i tradicije u savremeno doba dobija sve veću ulogu i značaj. Naslijeđe postaje sve važniji dio identiteta svakog pojedinca, zajednice, pa i cijelih naroda. Zbog toga društvo čini velike napore da što bolje uredi oblast zaštite i korištenja naslijeđa. To se događa kroz uređen pravni okvir navedene oblasti i rad potrebnih ustanova, kao i rad profesionalaca u sektoru zaštite i korištenja naslijeđa. I danas se u oblasti zaštite i korištenja kulturno-historijskog naslijeđa na području našeg kantona koristi *Zakon o zaštiti i kulturnog naslijeđa* donesen još 2004. godine, a koji je važio i važi do donošenja novog na području Unsko sanskog kantona.

Pomenuti zakon nakon više od osamnaest godina od usvajanja je u mnogo čemu prevaziđen. Sama vremenska distanca od donošenja istog do danas zabilježila je mnoge društvene, ali i pravne promjene, kao i naučni i tehnički napredak. Uzmimo za primjer da ovaj zakon govori o Kantonalnom inspektoratu za kulturno naslijeđe Komisija za naslijeđe Bosne i Hercegovine, koji ne postoji.

Također, novim zakonom se uvodi novina kategorizacije dobara baštine na način:

Dobra baštine koja se nalaze na području Kantona svrstavaju se u tri kategorije:

- a) I kategorija: dobra baštine od izuzetnog značaja za građane i narode Kantona,
- b) II kategorija: dobra baštine od velikog značaja za građane i narode Kantona,
- c) III kategorija: ostala značajna dobra baštine.

Veliki broj manjkavosti i nedorečenosti procedura postojećeg Zakona ogleda se u samom postupku proglašenja dobra kulturne baštine, uloga pojedinca-građanina kojem je otežan pristup da pronađeno kulturno dobro stavi pod zaštitu, čime je stvarana letargija za poduzimanje tih radnji, a slijedom toga i slabljenje svijesti o ovako značajnom pitanju. Također, postojećim Zakonom iz 2004. godine nije izvršena klasifikacija dobara kulturnog naslijeđa, kao i procedura stavljanja pod kantonalnu zaštitu istu.

Sem toga pomenuti Zakon kada govori o kaznenim odredbama iste ne precizira odgovornost ustanova nadležnih za bavljenje ovom djelatnošću.

Novim zakonom bi se definisao način provođenja mjera za zaštitu i korištenje naslijeđa, precizirala uloga Zavoda u svemu tome, definisale nadležnosti subjekata zaštite i kaznene odredbe za nepoštivanje istih.

Valja još navesti da je prilikom izrade Zakona o zaštiti kulturne Baštine Unsko sanskog kantona obrađivač imao u vidu potrebu usklađivanja zakona sa propisima Bosne i Hercegovine i Evropske unije. U tom smislu Zakon je usklađen sa odredbama **Zakona o provedbi odluka Komisije/Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini** ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 8/02, 27/02, 6/04 i 51/07), kao i sa odredbama međunarodnih multilateralnih ugovora kojima je pristupila Bosna i Hercegovina, a koji su iz oblasti od značaja za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa (Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Pariz, 1972., Konvencija o mjerama za zaštitu i sprečavanje nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine kulturnih dobara, Pariz, 1970; [Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba](#), Hag, 1954; Konvencija za zaštitu podvodnog kulturnog naslijeđa, Pariz, 2001; Konvencija za zaštitu nematerijalnog kulturnog naslijeđa, Pariz, 2003; Konvencija za zaštitu i promociju kulturnih različitosti, Pariz, 2005. Evropska konvencija o kulturi, Pariz, 1954; Evropska konvencija o zaštiti arheološkog naslijeđa, London, 1969; Konvencija o zaštiti arhitektonskog naslijeđa Evrope, Granada, 1985; Okvirna konvencija o vrijednosti kulturnog naslijeđa za društvo, Faro, 2005; Evropska konvencija o krajolicima, Firenca, 2000.).

4. SREDNJOROČNI CILJEVI (2026-2028)

Srednjoročni ciljevi se ogledaju u tome da je neophodno raditi na stručnom usavršavanju zaposlenika, koji su trenutno zaposleni u Zavodu, kako bi što stručnije i efikasnije obavljali poslove i radili na što profesionalnijem razvoju Zavoda i njegovom predstavljanju javnosti u što boljem svjetlu.

Također treba napomenuti da je potrebno unaprijediti saradnju sa nevladinim ustanovama, kao i turističkim zajednicama gradova i općina Unsko sanskog kantona, te ih uveliko uključiti u razvoj, pogotovo udruženja koja se nalaze na prostoru dobara na kojim se vode projekti.

5. DUGOROČNI CILJEVI (2029-2031)

Prvenstveno se odnosi na praćenje i usaglašavanje zakonodavstva, planova i programa rada iz područja kulturnog naslijeđa, koji se donose kako na kantonalnom nivou, tako i na nivou BiH. Ovdje se prvenstveno misli na zakonsku regulativu koja rješava vlasnike zaštićenih objekata, zaštitni pojas dobara, te pristupne komunikacije (bilo pješačke ili kolske, zavisno od terena). Nakon rješavanja imovinsko-pravnih dokumenata posebnu pažnju treba posvetiti konzervaciji¹ dobara (kao prvi korak rehabilitacije i zaštite). Sa konzervacijom dobra objekat se stavlja u funkciju turističke privrede, te predstavlja razvojnu šansu samoodrživosti kao temelj razvoja, kako lokalne sredine, tako i prezentacije Unsko sanskog kantona. Većina dobara (prvenstveno se odnosi na stare gradove USK-a) je u jako lošem stanju, te su za njihovu rehabilitaciju neophodna velika sredstva i vrijeme. Npr. stari grad Krupa, Ostrovica, Bužim, Ostrožac, Ključ, Sokolac, zgrada Konak u Bihaću i sl. su veliki projekti koji se moraju uvrstiti kao strateški ciljevi Kantona, a ne samo gradova i općina, izraditi detaljan plan aktivnosti, te kroz provedbu zakona o kulturi uključiti sve sfere životne zajednice u ove projekte.

5.1. Obrazloženje ciljeva

Održivi razvoj je glavni cilj zaštite i očuvanja dobara kulturnog naslijeđa, pa je u skladu s tim neophodno kreiranje principa i smjernica koji će planiranju grada, investitorima, gradskoj upravi, privrednicima i stanovnicima omogućiti orijentaciju i sredstva za očuvanje historijskih gradskih cjelina i pojedinačnih objekata, ali za zadovoljavanje zahtjeva globalne privrede.

6. NORMATIVNI OKVIR

Ljudska prava čine opšti pravni okvir koji sadrži široku skupinu prava koja se kreću od osnovnog prava na život do prava na kulturni identitet. Ona se razlikuju od ostalih po tome što pripadaju svakom čovjeku i ravnopravno se odnose na sve i što obaveze koje proizilaze iz ovih prava leže na državi i javnoj vlasti.

6.1. Zakonski osnov djelovanja

Djelovanje Zavod bazirano je na:

- Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa USK-a;
- Zakon o građenju USK-a;
- Uredbu o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju;
- Uredbu o obavljanju prethodnih radova istraživačkog karaktera na nacionalnim spomenicima;

---

¹ **Konzerviranje** podrazumjeva očuvanje postojećih vrijednosti baštine u neizmijenjenom obliku, odnosno zaštitu njenih historijskih karakteristika. Ono se primjenjuje kod objekata velike kulturne vrijednosti, a koji su u dobrom stanju očuvani. Konzervacija je dostižni cilj svih zajednica sa skromnim budžetom, te ne predstavlja detaljno ispitivanje historijskih podloga, te izrade detaljne projektne dokumentacije.

- Zakon o obligacionim odnosima i zakon o javnim nabavkama;
- Ostali zakoni koji regulišu oblast kulturnog naslijeđa.

II RAZRADA

1. Kratka analiza stanja dobara kulturnog naslijeđa na prostoru USK-a

Na početku teksta istaknuta je važnost Uredbi koje regulišu odnose učesnika u građenju, a time i očuvanju dobara kulturnog naslijeđa od improviziranih intervencija, potom, poštivanje Zakona o kulturi i početak formiranja savjeta za kulturu po općinama Unsko-sanskog kantona u znatnoj mjeri mogu dati doprinos u razvoju kulture i kulturnog turizma, aktivno učestvovati u određivanju prioriteta za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa, raditi na očuvanju i evidentiranju dobara i sprječavanju evidentne devastacije graditeljskog kulturnog naslijeđa, trgovine nepokretnim dobrima i sprječavanju ilegalnih arheoloških iskopavanja.

2. OBAVLJANJE REDOVNE DJELATNOSTI

Shodno Pravilniku o radu i važećim propisima, Plan rada za 2025. godinu ogleda se u kontinuiranom vršenju: istraživanja, evidencije, valorizacije, pravne zaštite, stvaranja dokumentacione osnove, uspostavljanja registra dobara pokretnog i nepokretnog naslijeđa, izrade programa za obezbjeđenje investicija za dobra kulturnog naslijeđa, izdavanje mišljenja o intervencijama u prostoru, održavanje postojećih objekata i cjelina kulturnog naslijeđa, obnova, rehabilitacija, sanacija objekata, izrada konzervatorskih podloga, popularizacija kulturnog naslijeđa.

Treba napomenuti da fizička obnova objekata i lokaliteta u svemu zavisi od visine sredstava koje Zavod ishoduje.

3. PLANIRANI PROJEKTI U 2025. GODINI

Kapitalni projekti na revitalizaciji dobara kulturnog naslijeđa na prostoru Unsko sanskog kantona odvijaju se djelovanjem više učesnika u kojima Zavod dijelom uspješno participira ili iste samostalno realizira. Finansijska sredstva za realizaciju planiranih projekata većim dijelom se obezbjeđuju iz Granta za kulturu Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko sanskog kantona, iz sredstava planiranih Budžetom, te apliciranjem na javne poziva kod federalnih ministarstava, te drugih institucija i organizacija, kao i iz sredstava iz budžeta gradova i općina.

U pripremi plana i programa rada Zavoda postoji praksa konsultovanja Zavoda sa gradovima i općinama sa prostora Unsko sanskog kantona, općinskim ustanovama kulture, turističkim zajednicama, kulturnim centrima, kao i sa vjerskim ustanovama.

Na taj način se došlo na preko 40 prijedloga za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa. Ovaj impozantan interes, rezultat je rada Zavoda, ali i pomenutog Zakona o kulturi, gdje svi uočavaju mogućnost da svojim radom doprinesu dobrobiti vlastite sredine. Radi navedenog razloga, a u cilju očuvanja interesa lokalne zajednice za dobra kulturnog naslijeđa pristupili

smo pripremili stručnih opisa, procedura i svih drugih neophodnih informacija za apliciranje programa i projekata u cilju finansijske podrške u 2025. godini.

Na sljedećim stranama su tabele Plana rada Zavoda za potrebe općina, općinskih ustanova, vjerskih ustanova i nevladinih organizacija sa prostora Unsko-sanskog kantona, kao nosioca i partnera aktivnosti za podnošenje aplikacija za finansijsku podršku sa kantonalnog i viših nivoa vlasti, raspisivanje javnih poziva za projektovanje i realizaciju radova na planiranim objektima.

Aplikacije Zavoda za finansijsku podršku za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa u 2025. godini prema Federalnom ministarstvu kulture i sporta, Federalnom ministarstvu prostornog uređenja, Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Sektor za nauku i kulturu, Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, shodno Javnom pozivu, saradnja sa gradovima i općinama.

PLAN APLIKACIJA ZA 2025.godinu

Grad Bihać

r/ b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Projekat za konzervatorsko-restauratorske radove i radove na sanaciji Jevrejskog groblja u Bihaću	Ishodovanje neophodnih dozvola, Nastavak sanacije i zemljani radovi, kao i ugradnja rasvjete	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Usk-a, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo kulture i sporta	Zavod	Zavod
2	Revitalizacija nacionalnog spomenika zgrade Konak	Ishodovanje neophodnih dozvola za početak revitalizacije nacionalnog spomenika Početak građevinskih radova	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Usk-a, Federalno ministarsvo prostornog uređenja, Grad Bihać, Turska ambasada, Austrijska ambasada, Federalno ministarstvo kulture i sporta	Zavod	Zavod
3	Revitalizacija Starog grada	Čišćenje lokaliteta, izrada geodetskog elaborata, izrada	Ministarstvo obrazovanja,		

	Orašac	projekta konzervacije, izvođenje arheoloških radova	nauke, kulture i sporta Usk-a, Grad Bihać, Medžlis islamske zajednice	Zavod, Međlis IZ-e, Bihać	Zavod
4	Revitalizacija Starog grada Sokolac	Ugradnja vanjskih prozora, Izrada glavnog i izvedbenog projekta za revitalizaciju nacionalnog spomenika Stari grad Sokolac	Federalno ministarstvo kulture i sporta, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Grad Bihać, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a	Zavod	Zavod
					250.000,00

Grad Cazin

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	aAplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Revitalizacija nacionalnog spomenika Stari grad Bijela Stijena	Nastavak radova na sanaciji	Medžlis Islamske zajednice Cazin, Federalno ministarstvo kulture i sporta	Zavod	Zavod
					30.000,00

Općina Velika Kladuša

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	aAplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Sanacija nacionalnog spomenika Stari grad u Velikoj Kladuši	Sanacija kule	Općina Velika Kladuša, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a	Zavod	Zavod
					50.000,00

Općina Sanski Most

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Rehabilitacija nacionalnog spomenika zgrade II zasjedanja ZAVNOBiH-a	Ishodovanje neophodnih dozvola i početak prve faze izgradnje objekta	Min.obrazovanja, kulture i sporta USK-a, Općina Sanski Most, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo kulture i sporta	Zavod	Zavod
2.	Hitna sanacija nacionalnog	Geodetsko snimanje i izrada projekta za hitnu	Općina Sanski Most, Federalno		

	spomenika Rimski most u Starom Majdanu	sanacija mosta	ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo kulture i sporta, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a		
			-	-	160.000,00

Općina Bužim

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Rekonstrukcija, sanacija i konzervacija Starog grada Bužim	Nastavak rekonstrukcije, sanacije i konzervacije	Općina Bužim, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, Federalno min. kulture i sporta	Zavod	Općina Bužim, Zavod
			-	-	100.000,00

Općina Bosanski Petrovac

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Sistematsko arheološko istraživanje na nacionalnom spomeniku historijskoj cjelini Bjelaj u Bjelaju – prva faza	Prva faza arheološkog istraživanja na nacionalnom spomeniku graditeljskoj cjelini Bjelaj	Općina Bosanski Petrovac, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, Federalno min. kulture i sporta	Zavod	Zavod, Općina Bosanski Petrovac
			-	-	35.000,00

Općina Ključ

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Čišćenje nacionalnog spomenika tvrđave Kamičak u Ključu	Prva faza bi obuhvatila čišćenje prilaza i dijela oko tvrđave i postavljanje rasvjete	Općina Ključ, Ministarstvo obrazovanja, kulture, nauke i sporta USK-a	Zavod	Zavod,
			-	-	20.000,00

PLAN TEKUĆIH AKTIVNOSTI ZAVODA

r/ b	Naziv projekta	Opis projekta
1	Popis i izrada centralnog registra dobara kulturnog naslijeđa USK-a	Zavod vrši popis, snimak i izradu digitalizacije svih dobara, a to uključuje terensko snimanje, pronalaženje historijskih i tehničkih podloga, izrada table objekata i postavljanje na web stranu.
2	Izrada stručnih mišljenja i programskih aktivnosti	Zavod redovno za potrebe lokalne zajednice, pravnih i fizičkih lica izdaje stručna mišljenja, planove rada i izrade programa.
3	Prezentacija	Kada ima priliku i mogućnosti Zavod vrši prezentaciju svog rada u gradovima i općinama USK-a, te učestvuje u kulturnim manifestacijama.
4	Izrada publikacija	Plan aktivnosti je da Zavod izda publikaciju o kulturnim dobrima na području Unsko sanskog kantona, koja bi se bazirala na novim metodama upotrebe alata ili materijala, novih nalaza ili jednostavno prezentacija dobara USK-a.

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kao najvažnije bi istakli da JU "Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa" u cijelosti zavisi od ishodovanih donatorskih sredstava i sredstava iz Budžeta USK-a. Pravna zaštita dobara jeste prvi korak u očuvanju kulturne baštine, ali ukoliko se ne objezbijede sredstva za fizičku zaštitu, dio pravnog dijela može dovesti samo do većeg ugrožavanja (kako samo licencirane kuće mogu vršiti projektovanje i radove, koje u većini slučaja dovode do poprilično visoke cijene investicije).

Ova napomena se konkretno odnosi na poštovanje Zakona o kulturi, odnosno stopi izdvajanja od 0,7% od ostvarenih poreskih prihoda Budžeta u tekućoj godini. 1/3 od ovih sredstava koristi se direktno za oblast kulturnog naslijeđa USK-a, te kao vlastito učešće prilikom apliciranja projekata ka višim nivoima vlasti i međunarodnim donatorskim organizacijama. Polazeći od težnje ka samoodrživosti potrebno je dobrima pristupiti sa stanovišta da je konzervacija dobara kulturnog naslijeđa dostižan prioritet kojim će se omogućiti korištenje istih u turističke svrhe i održivom turizmu kao grani privrede.

Također je potrebno veliku energiju usmjeriti na obrazovanje lokalnog stanovništva da bi se probudila svijest za očuvanje baštine i njene uloge u dignitetu, ne samo lokalnog nivoa, nego i državnog. Poznavajući ovaj veliki problem, Zavod svakodnevno propagira ulogu kulturnog naslijeđa, kako njenu historijsku, tako i buduću ulogu u privrednom razvoju, jer se opstanak i budućnost Unsko sanskog kantona ogleda u razvoju poljoprivredne djelatnosti, ali i turizma, kao sve važnije grane privrede.

direktorica

Midhada Midžić, dipl. ecc.